

Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer

afdeling **Directie Inhoud**

aan De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

datum 15 februari 2023

Betreffende wetsvoorstel:

36.169

Wijziging van de Klimaatwet (implementatie Europese klimaatwet)

Eindstemming wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is op 14 februari 2023 aangenomen door de Tweede Kamer.

Voor: SP, GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, PvdA, PvdD, Lid Gündoğan, D66, ChristenUnie, VVD en het CDA.

Tegen: Lid Omtzigt, SGP, BBB, JA21, PVV, FVD en Groep Van Haga.

Niet deelgenomen: BIJ1

Aangenomen amendementen

Artikel I, onderdeel B, eerste onderdeel

8 → **19** (Koekoek c.s.) over het toevoegen van een doel na 2050

Met dit amendement wordt het streven naar negatieve emissies na 2050 opgenomen in de Klimaatwet. Dit is het enige Europese doel uit de Europese klimaatwet dat niet wordt overgenomen als nationaal doel in de nationale klimaatwet. De Raad van State adviseert dit doel over te nemen in de nationale Klimaatwet. Op deze manier wordt gewaarborgd dat ook Nederland zal streven om een bijdrage te leveren aan het doel om in Europees verband na 2050 negatieve emissies te realiseren. Tevens wordt bij de reductie van netto-uitstoot van broeikasgassen naar nul opgenomen dat dit doel uiterlijk in 2050 moet zijn bereikt.

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan, D66, de ChristenUnie, de VVD en het CDA

Amendementen zijn in volgorde van stemming - op artikelnummer - weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties. Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → **20**. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

datum 15 februari 2023

blad 2

Artikel I, onderdeel B, tweede onderdeel, onderdeel a

23 (Kröger en Thijssen) over het toevoegen van het referentiejaar

Dit amendement regelt dat wat betreft de reductienorm van 55% voor 2030 het jaar 1990 als referentiejaar geldt. Doordat als gevolg van de wijziging van de reductienorm voor 2050 in klimaatneutraliteit het referentiejaar van 1990 in artikel 2, eerste lid, van de Klimaatwet is komen te vervallen, is het noodzakelijk het referentiejaar van 1990 in artikel 2, tweede lid, in de Klimaatwet op te nemen.

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan, D66, Lid Omtzigt, de ChristenUnie, de VVD, de SGP en het CDA

Verworpen amendementen

Diverse artikelen

7 → 12 → **25** (Klaver c.s.) over het afschaffen van fiscale regelingen

Ondanks de in 2018 aangenomen motie Van der Lee c.s. (Kamerstuk 30 175, nr. 271) over het afbouwen van fiscale prikkels die Nederlandse klimaatdoelen tegenwerken zijn er nog steeds weinig concrete stappen gezet rond het schrappen van fossiele subsidies. Er is echter brede consensus dat het instandhouden van fossiele subsidies klimaatdoelen tegenwerkt. Door het gebrek aan actie rondom het afbouwen van de fossiele subsidies worden ook de doelen uit de Klimaatwet tegengewerkt. In het coalitieakkoord worden de vrijstellingen voor energie-intensieve processen en het verlaagd tarief glastuinbouw genoemd, maar deze vrijstellingen worden pas in 2025 afgeschaft. Andere fossiele subsidies worden ongemoeid gelaten. De indiener is van mening dat deze vrijstellingen zo snel mogelijk moeten worden geschrapt en dat daarnaast andere vrijstellingen ook moeten worden geschrapt. Dit amendement regelt dat de vrijstellingen voor energie-intensieve processen (mineralogische en metallurgische processen, chemische reductie en elektrolytische processen), de vrijstelling duaal verbruik kolen, de vrijstelling gebruik van kolen voor elektriciteitsopwekking, de raffinaderijvrijstelling en het verlaagd tarief glastuinbouw al per 1 januari 2024 worden geschrapt. Dit levert honderden miljoenen euro's op die kunnen worden besteed aan het stimuleren van hernieuwbare energie. Hiermee worden de doelstellingen uit de Klimaatwet ondersteund.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD en Lid Gündoğan

Diverse artikelen

16 → **17** (Teunissen en Kröger) over het afschaffen van de investeringsaftrek in de Mijnbouwwet

Met dit amendement wordt geregeld dat de investeringsaftrek voor gasopsporing en -winning wordt afgeschaft. Op 10 juni 2021 is de investeringsaftrek voor gaswinning verruimd. De verruimde aftrekmogelijkheden gelden met terugwerkende kracht sinds 1 januari 2020, waardoor bedrijven die sindsdien aardgas opsporen of winnen gebruik kunnen maken van een generieke aftrek van 40%. Voor investeringen in de jaren 2010 tot 2019 geldt een aftrek van 25%. Deze fossiele subsidie stimuleert gaswinning. Middenin de

datum 15 februari 2023

blad 3

klimaatcrisis is dit onbegrijpelijk. Ook de gascrisis leert ons juist dat we zo snel mogelijk onze gasverslaving moeten beëindigen. En zelfs het Internationaal Energie Agentschap heeft gezegd dat er geen nieuwe olie en gas mogen worden gewonnen. De indieners zijn van mening dat de wetenschap gevolgd moet worden. Het risico dat we niet onder de 1,5 graad zullen blijven wordt groter als we doorgaan met het winnen van fossiele brandstoffen. Ook het Internationaal Energie Agentschap heeft gezegd dat alle fossiele brandstoffen in de grond moeten blijven. Dit geldt dus ook voor gas in zee en op land.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD en Lid Gündoğan

Diverse artikelen

22 → **24** (Kröger c.s.) over een hogere solidariteitsbijdrage

Dit amendement verhoogt de solidariteitsbijdrage in de Wet tijdelijke solidariteitsbijdrage van 33% naar 49,5%. Dit percentage sluit aan bij het toptarief in de inkomstenbelasting. De tijdelijke solidariteitsbijdrage heft overwinsten behaald als gevolg van onvoorziene geopolitieke omstandigheden. Deze overwinsten zijn in die zin «onverdiend» dat de bijdrageplichtigen met hun ondernemerschap geen invloed hebben gehad op deze omstandigheden en de bijbehorende overwinsten. Dat hier sprake van is blijkt eens te meer nu duidelijk is geworden dat zowel Shell als ExxonMobil recordwinsten hebben behaald in een tijd van extreem hoge energieprijzen. Deze recordwinsten gaan nu voor het overgrote deel ofwel naar aandeelhouders, ofwel naar nieuwe investeringen in fossiele brandstoffen. Met het oog op de klimaatcrisis zijn de indieners van mening dat de overwinsten die behaald zijn door de hoge energieprijzen beter besteed kunnen worden aan effectieve klimaatmaatregelen dan aan meer fossiele brandstof. De indieners achten een hoge heffingspercentage daarom zowel rechtvaardig als noodzakelijk om de klimaatcrisis te stoppen. De fiscaliteit is een weerspiegeling van wat wij belangrijk vinden. Vanuit dat oogpunt zou «onverdiend» inkomen ten minste even zwaar belast moeten worden als «verdiend» inkomen, maar in ieder geval niet lager. Indieners stellen daarom voor om de solidariteitsbijdrage te verhogen naar 49,5% in plaats van 33% van de overwinst, zodat deze niet lager is dan het toptarief in de inkomstenbelasting. Deze verhoging sluit aan bij de ruimte die de Europese verordening laat. De regering stelt dat bijdrageplichtigen reeds onderworpen zijn aan een serie van heffingen en afdrachten waardoor de Staat reeds zo'n 70% van de winsten uit olie- en gaswinning ontvangt. Indieners zijn echter van mening dat dit bestaande effectieve ontvangstpercentage toeziet op regulier, «verdiend» inkomen, en naast heffingen deels ook op dividenden, en daarom los moet staan van de vraag hoe «onverdiend» inkomen belast zou moeten worden. Pas als deze typen bijdragen gescheiden worden, wordt immers een situatie bereikt waarin zowel ten aanzien van verdiend inkomen, dividenden, als onverdiend inkomen een proportionele bijdrage plaatsvindt. Omdat indieners van mening zijn dat «onverdiend» inkomen niet lager belast zou mogen worden dan «verdiend» inkomen, rechtvaardigt dit een marginaal tarief van in ieder geval 49,5%. Net als het oorspronkelijke wetsvoorstel werkt dit amendement met terugwerkende kracht. Door deze verhoging is de verwachte opbrengst van de solidariteitsbijdrage ongeveer € 4,9 miljard in plaats van € 3,2 miljard. De indieners stellen voor deze extra opbrengst te benutten voor effectieve

datum 15 februari 2023

blad 4

klimaatmaatregelen, zoals het isoleren en verduurzamen van woningen en het opwekken van duurzame energie.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan, Lid Omtzigt, BBB en de PVV

Artikel I, onderdeel B

10 → **14** (Teunissen) over Nederland klimaatneutraal in 2030

Dit amendement regelt dat Nederland niet pas in 2050, maar uiterlijk in 2030 klimaatneutraal dient te zijn. Deze doelstelling wordt een resultaatsverplichting in plaats van een streefdoel. Nederland moet zo spoedig mogelijk een zo groot mogelijke bijdrage gaan leveren aan het voorkomen van een verdere opwarming van de aarde. De reductiedoelstelling zoals door de regering wordt voorgesteld is volgens indiener veel te vrijblijvend, neemt onnodig veel risico met het overschrijden van het best beschikbare emissiebudget dat past bij het 1,5°C-doel en is totaal niet in lijn met het principe van gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheden, zoals al in 1992 werd overeengekomen in het klimaatverdrag van Rio de Janeiro en dat later ook een van de grondslagen was van het Parijsakkoord van 2015.

Het klimaatplan dient zo spoedig mogelijk te worden aangepast aan de nieuwe reductiedoelstelling.

Verworpen. Voor: PvdD en Lid Gündoğan

Artikel I, onderdeel B, tweede onderdeel

9 (Kröger en Thijssen) over een bindende 65% doelstelling

Het laatste alarmerende klimaatrapport van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) (1) laat zien dat de dreiging van de klimaatcrisis steeds groter wordt en er steeds meer nodig is om de opwarming van de aarde te beperken tot 1.5 graad. De gevolgen van een opwarming van meer dan 1.5 graad zijn desastreus (2) en het is onacceptabel dat de 1.5 graad overschreden gaat worden. Dit amendement regelt daarom dat het klimaatdoel wordt bijgesteld naar 65% broeikasgasreductie in 2030 en het doeljaar voor volledige CO₂-neutrale elektriciteitsproductie wordt aangepast naar 2035. Deze doelen sluiten aan bij het recent gewijzigde doel van Duitsland (tevens 65% broeikasgasreductie in 2035 en volledige CO₂-neutrale elektriciteitsproductie in 2035). Dit doel past ook beter bij de onafhankelijke wetenschappelijke analyse van de Climate Action Tracker (3).

1 <https://www.ipcc.ch/ar6-syr/>

2 <https://www.ipcc.ch/sr15/>

3 <https://climateactiontracker.org/>

Verworpen. Voor: GroenLinks, Volt, Fractie Den Haan, de PvdA en de PvdD

datum 15 februari 2023

blad 5

Artikel I, onderdeel B, tweede onderdeel

Toevoegen onderdeel 3 aan artikel I, onderdeel B

15 → **20** (Koekkoek en Dassen) over een wijziging van de doelstellingen

Om de netto-uitstoot van broeikasgassen van de samenleving als geheel uiterlijk in 2050 tot nul te reduceren, moet ons elektriciteitssysteem al in 2035 CO₂-neutraal zijn en ons energiesysteem in 2040.² Dit moet wettelijk worden vastgelegd om voorspelbaarheid te creëren voor investeringen in de energiesector, en toekomstige «stranded assets» (gestrande activa) te voorkomen.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, Volt, Fractie Den Haan, de PvdA en de PvdD

Artikel I, onderdeel B, tweede onderdeel, onderdeel b

21 (Thijssen en Kröger) over het inzetten op vermindering van energiearmoede

Het aandeel huishoudens dat in energiearmoede leeft is zorgwekkend. We moeten alle zeilen bijzetten om energiearmoede uit te bannen. Dat is zowel de duurzame als de sociale weg. De overheid heeft wat ons betreft een zorgplicht voor huishoudens die in energiearmoede leven. Die zorgplicht moet wat ons betreft worden vertaald in een wettelijke doelstelling om energiearmoede met 90% te reduceren in 2030. Daarbij dient de zogenaamde LILEK-definitie te worden gehanteerd van TNO: Huishoudens met een laag inkomen én een lage energetische kwaliteit van de woning. Dit streven is in lijn met verscheidene aangenomen moties die roepen op om alles op alles te zetten om woningen te isoleren, en daarbij voorrang te geven aan de slechtst geïsoleerde woningen en huishoudens met een laag inkomen. Bijvoorbeeld motie Grinwis en De Groot (36 200 VII, nr. 100) die oproept om «alles op alles te zetten om de isolatieaanpak te versnellen met daarbij extra aandacht voor financieel kwetsbare woningeigenaren, verenigingen van eigenaren en het wegnemen van obstakels» en motie Kathmann en Van der Lee (36 236, nr. 6) die de regering verzoekt «aanvullende voorstellen te doen om de komende jaren voorrang te geven aan de isolatie van de meest slecht geïsoleerde woningen, ook in de particuliere sector, gericht op wijken en buurten waar veel mensen kampen met energiearmoede».

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan, Lid Omtzigt, BBB en de PVV

Toevoegen onderdeel 3 aan artikel I, onderdeel B

13 (Kröger en Thijssen) over een reductiedoelstelling voor energieverbruik

Naast de klimaatdoelen en het doel voor CO₂-vrije elektriciteitsproductie is het volgens de indiener van groot belang dat er ook een energiebesparingsdoel wordt opgenomen in de Klimaatwet. Dit helpt niet alleen bij het behalen van de klimaatdoelen, maar gezien de huidige energiecrisis is een energiebesparingsdoel van extra groot belang. Dit amendement regelt dat er een doel aan de Klimaatwet wordt toegevoegd van 14,5% ten opzichte van het energiegebruik in 2020. Hierbij wordt aangesloten op de definitie van Eurostat. Volgens de KEV 2022 is volgens deze definitie in 2020 2.444 PJ verbruikt. Binnen het Europees Parlement is inmiddels een meerderheid voor een energiebesparingsdoel van 14,5% ten opzichte van 2020. Er wordt nog over het Europese Energie Efficiëntie Richtlijn (EED)

datum 15 februari 2023

blad 6

onderhandeld, maar aangezien het kabinet heeft aangegeven binnen EU-verband in te zetten op een ambitieus energiebesparingsdoel ligt het voor de hand om aan te sluiten op de inzet van het Europees Parlement.

Verworpen. Voor: GroenLinks, Volt, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan en Lid Omtzigt

Toevoegen onderdelen C en D na artikel I, onderdeel B

18 (Thijssen en Kröger) over de financiële gevolgen voor huishoudens per inkomensgroepen

De klimaattransitie zal eerlijk zijn of zal niet zijn. Voor het draagvlak voor klimaatbeleid is het van belang dat iedereen deze mee kan maken en dat de baten en lasten eerlijk worden verdeeld. Wij willen daarom dat jaarlijks gemonitord wordt:

- wat de inkomenseffecten zijn van klimaatbeleid voor verschillende inkomensgroepen; en
- hoe de uitstoot zich ontwikkelt per inkomensgroep. De informatie kan inzicht bieden in of klimaatbeleid rechtvaardig uitpakt en of compensatie nodig is. Deze monitor wordt bij voorkeur in de cyclus van de KEV meegenomen.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan, Lid Omtzigt, de SGP, BBB en JA21

Artikel I, onderdeel B, tweede onderdeel

11 (Kröger en Thijssen) over een bindende reductiedoelstelling van 55%

Hoewel de doelen uit de Europese Klimaatwet bindend zijn, is het klimaatdoel voor 2030 dat zoals dat nu in de voorliggende wetswijziging staat niet. In de wetswijziging wordt voor 2030 een streefdoel opgenomen, met daarnaast een verplichting om te voldoen aan de Europese Klimaatwet. Dat wil echter niet zeggen dat het klimaatdoel voor 2030 van 55% nu bindend is. De Afdeling adviseert dan ook om in plaats van een streefdoelstelling een bindende nationale doelstelling voor de reductie van broeikasgasemissies met ten minste 55% in 2030 op te nemen. Dit amendement regelt dit.

Verworpen. Voor: GroenLinks, Volt, DENK, de PvdA, de PvdD en Lid Gündoğan

Moties

36 (Stoffer c.s.) over onderzoeken hoe een indringender toets op de representativiteit van belangenorganisaties binnen artikel 3:305a BW gerealiseerd kan worden

Aangehouden

35 (Stoffer) over vaststellen wat de CO₂-reductiedoelstelling betekent voor het beleid alvorens deze bindend te maken

Aangenomen. Voor: Lid Omtzigt, de VVD, de SGP, het CDA, BBB, JA21, de PVV, FVD en Groep Van Haga

34 (Thijssen en Kröger) over een inventaris van klimaatmaatregelen waarvan huishoudens met een laag of normaal inkomen het meest profiteren

datum 15 februari 2023

blad 7

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan, D66, Lid Omtzigt, de ChristenUnie, de VVD, de SGP, het CDA, BBB en de PVV

33 (Kops) over het intrekken van de Klimaatwet

Verworpen. Voor: SGP, BBB, JA21, de PVV, FVD en Groep Van Haga

32 (Boucke en Grinwis) over maatregelen om de negatieve klimaatimpact van voorstellen te beperken

Verworpen. Voor: GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan, D66, Lid Omtzigt, de ChristenUnie, de SGP en BBB

31 (Dassen en Koekkoek) over een wettelijke grondslag in het Belastingplan 2024 voor heffingen aan bedrijven die onevenredig veel profiteren van een crisis

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan, D66, Lid Omtzigt, de ChristenUnie, het CDA, BBB en de PVV

30 (Teunissen en Van Raan) over een nationaal emissiebudget in lijn met de Europese NDC

Verworpen. Voor: GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan, D66 en de ChristenUnie

29 (Teunissen c.s.) over een doorrekening van een vlaktaks opnemen in het ibo klimaat

Aangehouden

28 (Teunissen c.s.) over het afschaffen van de indirecte kostencompensatie ETS

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan en D66

27 (Kröger) over alles wat onderliggend is aan beleidsvoorstellen laten uitgaan van de doelen in het coalitieakkoord

Verworpen. Voor: GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan, D66 en de ChristenUnie

26 (Kröger en Thijssen) over fossiele bedrijven uitsluiten van subsidies bij het gebruik van winsten voor de aankoop van eigen aandelen

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan en BBB